

PÄÄTÖS

Nro 94/2017/2

Dnro ESAVI/6549/2016

Annettu julkipanon jälkeen
12.4.2017

ASIA Raatesuon turvetuotannon lopettaminen, Ruokolahti ja Savonlinna ja Rautjärvi

HAKIJA Vapo Oy
PL 22
40101 JYVÄSKYLÄ

HAKEMUS Itä-Suomen aluehallintovirasto on 7.7.2016 siirtänyt Etelä-Suomen aluehallintoviraston käsiteltäväksi Vapo Oy:n hakemuksen Raatesuon turvetuotannon lopettamiseen liittyvien ympäristönsuojelutoimien ja tuotantoalueen jälkihoitotoimien vahvistamisesta sekä Raatesuon turvetuotantoalueen ympäristöluvan rauettamisesta Ruokolahden kunnassa ja Savonlinnan kaupungissa.

HAKEMUKSEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 9.11.2007 antamallaan päätöksellä nro 122/07/2 myöntänyt Raatesuon turvetuotannolle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan. Päätöksen ratkaisuosassa Luvan voimassaolo ja tarkistaminen on todettu, että lopetettaessa turvetuotanto ennen vuotta 2017, luvan saajan on vuosi ennen toiminnan lopettamista tehtävä ympäristölupavirastolle alueen jälkihoitoa ja -käyttöä sekä sen vaatimaa tarkkailua ja vesiensuojelutoimia koskeva hakemus.

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 1 §:n 2 momentin 7 c) -kohdan nojalla aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomainen turvetuotantoa koskevassa asiassa.

HAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Toimintaa koskeva lupa, toimintahistoria ja alueen hallinta

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 9.11.2007 antamallaan päätöksellä nro 122/07/2 myöntänyt Vapo Oy:n Oritsuon 79,0 ha:n ja Raatesuon 75,7 ha:n suuruisten turvetuotantoalueiden toiminnalle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Ruokolahden ja Punkaharjun kunnissa.

Lupamääräyksen 1 ensimmäinen kappale kuuluu seuraavasti:

"Oritsuon ja Raatesuon tuotantoalueiden vedet johdetaan perattua laskuojaa pitkin Isoon Tervalampeen. Lammesta vedet virtaavat Pienen Tervalammen kautta Sarajärveen, josta edelleen Alusjärven kautta Sarajokea myöten Torsaan."

Lupamääräys 18 kuuluu seuraavasti:

"Päästö- ja vesistötarkkailu on toteutettava hakemuksen liitteenä 13.1 olevan Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen alueella sijaitsevien turvetuotantoalueiden käyttö-, kuormitus- ja vesistötarkkailuohjelman mukaisesti. Tarkkailuohjelmaa on täydennettävä lisäämällä Oritsuon ja Raatesuon tuotantoalueiden tarkkailuun päästötarkkailu. Päästötarkkailu on järjestettävä siten, että kuivatusvesien määrästä, laadusta ja kuormituksesta sekä pintavalutuskentän käsittelyn tehokkuudesta saadaan luotettavat tiedot (tarkkailuluokka A). Päästö- ja vesistötarkkailuohjelma on toimitettava Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle ja tarkkailu on aloitettava kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta."

Kummallakin tuotantoalueella tehostettua päästötarkkailua on toteutettava vuosina 2008–2010 ja vähintään kahtena muuna vuotena lupajaksolla."

Lupamääräyksen 22 ensimmäinen kappale kuuluu seuraavasti:

"Mikäli kuivatusvesien johtamisesta laskuojaan aiheutuu liettymistä tai muita haitallisia vaikutuksia, on luvan saajan poistettava haitta viipymättä."

Lupamääräys 23 kuuluu seuraavasti:

"Luvan saajan on maksettava vuodesta 2008 alkaen Kaakkois-Suomen TE-keskukselle kalatalousmaksua 900 euroa vuodessa käytettäväksi kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi hankkeen vaikutusalueella. Maksu on maksettava vuosittain tammikuun loppuun mennessä."

Luvan voimassaoloa ja tarkistamista koskevan kohdan kolmas kappale kuuluu seuraavasti:

Jos turvetuotanto lopetetaan ennen vuotta 2017, luvan saajan on vuosi ennen toiminnan lopettamista tehtävä ympäristölupavirastolle alueen jälkihoitoa ja -käyttöä sekä sen vaatimaa tarkkailua ja vesiensuojelutoimia koskeva hakemus."

Raatesuon tuotantoalueen kuntoonpanotyöt on aloitettu vuonna 1981 ja tuotanto vuonna 1983. Alueella on tuotettu jyrsinpolttoturvetta. Vuosina 2012–2013 tuotantoalueella ei ole ollut tuotantotoimintaa. Raatesuolla on

viimeksi ollut tuotantoa vuonna 2016, jolloin tuotantopinta-ala oli noin 15 ha. Vuonna 2016 alueella oli 12 ha kasvittunutta alaa, 22,5 ha osittain kasvittunutta alaa ja noin 46,6 ha tuotannosta poistunutta kasvittumatonta aluetta.

Raatesuon tuotantoalue on lähes kokonaan vuokrattua aluetta. Vapo Oy omistaa alueesta 1,51 ha:n suuruisen kiinteistön Jylhänmäensuo (700-482-9-91) pintavalutuskentän itäosassa.

Alapuolisen vesistön vedenlaatu sekä vesien käsittely ja päästöt vesistöön

Vedenlaatu

Raatesuon turvetuotantoalue sijaitsee Hiitolanjoen vesistön (3) Torsajärven reitin (3.05) alueen Sarajoen valuma-alueella (3.057). Sarajoen valuma-alueen pinta-ala on 58,44 km² ja järvisyys 9,57 %. Sarajärvestä vedet laskevat Alusjärven kautta Sarajokeen, joka laskee Torsajärveen. Raatesuon tuotantoalueen alapuolista vesistöä on tarkkailtu yhtäjaksoisesti vuodesta 1999 lähtien.

Torsa on kirkas ja fosforipitoisuuden perusteella karu järvi. Järven pohjoispää on turveperäisen maaston valumavesistä johtuen muuta järveä hieman tummavetisempi. Torsaan ei kohdistu muuta pistemäistä kuormitusta ja hajakuormitus on järven kokoon nähden vähäistä. Torsaa kuormittavat pääasiassa muualta suoperäisestä maastosta tulevat vedet, suo- ja metsäojitukset sekä maatalouden ja haja-asutuksen aiheuttama kuormitus. Torsan kokonaisvedenlaatu oli vuosina 1999–2015 hieman heikentynyt, mikä johtuu muun muassa humus-, ravinne- ja rautapitoisuuksien kohoamisesta. Järven eteläosassa vedenlaadun muutokset olivat lievempiä kuin järven pohjoisosassa.

Iso Tervalampi on tummavetinen ja rehevä ja sen vedenlaatu yleisesti melko huono. Isoa Tervalampea kuormittavat pääasiassa suoperäisestä maastosta tulevat vedet. Ison Tervalammen havaintopaikan alusveden happitilanne on keskimäärin heikentynyt vuosina 2006–2015. Lammen vedenlaatuparametrien keskimääräiset pitoisuudet ovat vaihdelleet runsaasti tarkastelujakson aikana. Veden keskimääräinen typpi-, fosfori- ja rautapitoisuus on hieman alentunut tarkkailujakson aikana.

Sarajärvi on melko tummavetinen ja fosforipitoisuuden perusteella ravinteisuudeltaan lievästi rehevä järvi. Sarajärveä kuormittavat pääasiassa suoperäisestä maastosta tulevat vedet sekä maatalouden ja haja-asutuksen aiheuttama kuormitus. Sarajärven havaintopaikassa pohjan lähellä (10 m) veden keskimääräinen happitilanne on parantunut vuosina 1999–2015. Vesipatsaan keskimääräinen sameusarvo ja kiintoainepitoisuus ovat tarkkailujakson aikana alentuneet. Veden keskimääräiset typpi-, fosfori-, humus-, rauta- ja a-klorofyllipitoisuus sekä veden väriluku ovat hieman kasvaneet vuosien 1999–2015 aikana. Veden laatuominaisuuksien arvojen vastakkaisista muutoksista ja pienistä pitoisuusvaihteluista johtuen Sarajärven kokonaisveden laadussa ei ole selvää kehityssuuntaa.

Raatesuon tuotantoalueen vesienkäsittelyyn kuuluvat sarkaojarakenteet, virtaamasäätöpadot, laskeutusaltaat ja ympärivuotisesti käytössä oleva pintavalutuskenttä.

Vesien käsittely ja päästöt vesistöön

Raatesuon turvetuotantoalueen kuormitusta, päästöjä ja vaikutuksia alapuoliseen vesistöön on tarkkailtu vuodesta 2008 lähtien. Raatesuon turvetuotantoalueen tuotantoala ja brutto-vuosikuormitukset (kg/v) vuosina 2008–2015 ovat taulukossa 1.

Taulukko 1.

Vuosi	Tuotantopinta- ala ha	Poistunut pinta-ala ha	Kiintoaine kg/v	Kok. N kg/v	Kok. P kg/v
2008	56		6 900	860	13
2009	46,6	28,7	4 600	700	31
2010	46,6		1 500	670	23
2011	47		420	230	4
2012	47		62	370	8
2013	47		880	380	7
2014	7,1		1 200	590	12
2015	15	37,3	1 070	470	7
2016	15				

Raatesuon turvetuotantoalueen keskimääräinen vuosikuormitus on vuosina 2008–2015 ollut noin 2 130 kg kiintoainetta, 13 kg fosforia ja 530 kg typpeä. Vuosipäästöt ovat vaihdelleet vuosittaisten sääolojen mukaan.

Kalasto ja kalastus

Sarajärven ja Torsassa esiintyy arvokalalajeista taimenta, siikaa, muikua, haukea ja kuhaa. Torsan kalasto on tutkittu koeverkkokalastuksilla kahdesti. Ensimmäinen Nordic-koeverkkokalastus toteutettiin vuonna 2009 ja toinen vuonna 2014. Molemmilla kerroilla verkkosaalis oli vähäinen. Torsaan on istutettu kuhaa ja vuoden 2009 koeverkkokalastuksen perusteella istutukset ovat onnistuneet hyvin. Torsan merkittävin kalalaji on ahven, jonka kokojakauma painottuu pieniin yksilöihin. Koeverkkokalastuksen perusteella Torsan särkikalakanta on heikko, mikä kuvaa hyvin Torsan karuutta. Verkkojen limoittumista ei juurikaan havaittu koekalastuksissa. Molemmissa koekalastuksissa havaittiin kalavedelle hyvinä tunnusmerkkeinä särkikalojen vähyys ja verkkojen puhtaus sekä huonoina tunnusmerkkeinä hyvin pieni yksikkösaalis ja ahvenkannan kokorakenne.

Torsajoen ja Sarajoen kalastoa on tutkittu vuosina 2009 ja 2014 sähkökalastamalla. Torsajoen/Haaroinjoen kalasto oli vuosina 2009 ja 2014 suoritettujen koekalastusten perusteella melko lajikohtainen sekä yksilömäärät ja kokonaisbiomassa olivat matalia. Koekalastuksissa saatiin saaliiksi madetta, ahventa ja kivennuoliaista, mutta särkikalat puuttuivat saaliista. Sarajoen kalasto oli varsin monipuolinen. Yksilömäärät ja kokonaisbiomassa oli-

vat huomattavasti korkeammalla tasolla kuin Torsajoessa/Haarojossa. Sarajoessa tavattiin särkeä, ahventa, taimenta, kivennuoliaista, kiiskeä ja madetta. Huomionarvoista on taimenen esiintyminen Sarajoessa. Jokeen on tehty taimenistutuksia vuosituhanneen vaihteessa, mutta nykyään taimen elää Sarajoessa luontaisena ja koekalastusten perusteella lisääntyminen on onnistunut säännöllisesti. Sarajoen kalastoa voidaan pitää vesistöalueelle tyypillisenä.

Vuoden 2010 kalastustiedustelun perusteella suosituinta oli verkkokalastus Torsan ja Sarajärven alueella. Muikkuverkoilla kalastaminen oli yleistä ja myös katiskaa käytettiin pyynnissä. Ravustaminen oli melko vähäistä.

Hakijan esitys toiminnan lopettamisesta, alueen jälkihoidosta ja tarkkailusta

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on vuosittain ilmoitettu merkittävät tuotannosta poistuneet alueet ja tehty ilmoitus tuotannon päättymisestä Raatesuon tuotantoalueella. Vuokranantajille on vuoden 2015 kesällä luovutettu tuotannosta poistunutta aluetta noin 37,3 ha. Vuokra-alueet luovutetaan kokonaisuudessaan vuokranantajille vuokrasopimusten mukaisesti kuivatukseltaan metsätalouskäyttöön soveltuvassa kunnossa, ellei toisin sovita. Luovutettavat alueet katselmoidaan vuokranantajien kanssa.

Raatesuon tuotannosta poistuneet alueet soveltuvat maa- ja metsätalouskäyttöön. Suon lopullinen jälkikäyttömuoto on maanomistajan päätettävissä. Turvetuotannon loputtua alue siistitään ja tarpeettomat rakenteet ja rakennelmat poistetaan alueelta. Alueella saatetaan tehdä vuokranantajien kanssa sovittuja jälkihoitotoita.

Tuotannosta poistettujen alueiden vedet johdetaan pintavalutus kentän kautta siihen saakka, kunnes alueet on luovutettu takaisin vuokranantajille. Sarkaojien lietteenpidättimet ja tarvittaessa myös päisteputket voidaan tällöin poistaa, mikäli se alueen tuleva käyttömuoto huomioon ottaen on tarpeen. Turvetuottaja ei tämän jälkeen aktiivisesti seuraa eikä ylläpidä lietesynnyksiä eikä altaita.

Tuotannon päättymiseen saakka noudatetaan turvetuotannon aikaista käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmaa. Raatesuon päästötarkkailua on toteutettu vuonna 2008 toiminnanaikaisena ja vuosina 2009–2015 tiheänä ympärivuotisena tarkkailuna Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueen tarkkailuohjelman A-tarkkailuluokan mukaisesti. Vesistötarkkailua on toteutettu alapuolisessa vesistössä vuodesta 2003 lähtien. Vuonna 2016 Raatesuon tarkkailua on toteutettu tarkkailuluokan C mukaisesti toiminnanaikaisena tarkkailuna. Jälkihoitovaiheen aikana vesiensuojelurakenteiden toimivuutta seurataan ja huolehditaan rakenteiden kunnosta ennen alueen siirtymistä seuraavaan maankäyttömuotoon. Jälkihoitovaiheen aikana vuonna 2017 alueelta lähtevän veden laatua seurataan näytteenotoin neljä kertaa vuodessa (huhti–toukokuussa, kesä–heinäkuussa, elo–syyskuussa ja marras–joulukuussa). Näytteistä määritetään kiintoaine, kokonaisfosfori, kokonaistyyppi, COD_{Mn} ja pH. Jälki-

hoitovaiheen tarkkailu tehdään samalla pisteellä kuin tuotantovaiheen päästötarkkailu.

Raatesuon alue soveltuu metsä- tai peltomaaksi. Maanomistajat päättävät seuraavan maankäyttömuodon. Uudet maankäyttömuodot eivät yleensä ole luvanvaraista toimintaa eikä siten myöskään käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailun järjestäminen uuden käyttömuodon aikana ei ole tarpeen.

Korvaukset ja kompensatiot

Itä-Suomen ympäristölupavirasto on 16.12.2005 antamallaan päätöksellä nro 124/05/2 velvoittanut Vapo Oy:n maksamaan Kesseliänsuon, Oritsuon ja Raatesuon turvetuotantoalueiden kuivatusvesien vesistöön johtamisesta rantakiinteistöjen (Iso ja Pieni Tervalampi, Sarajärvi ja Torsanjärven luoteisosa) virkistyskäytölle ja talousveden otolle ennen annettun vesioikeuden luvan myöntämistä vuonna 1997 ja luvan myöntämisen jälkeen aiheutuneista haitoista kiinteistökohtaiset korvaukset sekä kalastuksen estymisestä ja vaikeutumisesta osakaskunnalle korvaukset vuotuisine korkoineen. Vaasan hallinto-oikeus on päätöksessään 23.3.2006 nro 07/0105/1 lisännyt korvausluetteloon yhden kiinteistön ja hylännyt valitukset muilta osin.

MERKINTÄ

Vapo Oy on 7.7.2016 peruuttanut Raatesuon tuotantoalueen osalta aluehallintovirastossa vireilläolleen oikaisuvaatimuksensa (dnro ESA-VI/3636/2016) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 9.3.2016 antamaan päätökseen (KASELY/248/07.00/2010) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueella sijaitsevien Vapo Oy:n turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelmasta vuosille 2016–2018.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksen täydennykset

Hakija on 26.9.2016 ja 19.10.2016 täydentänyt hakemustaan laskuajan varren ja alapuolisen vesistön sekä tuotantoalueen ympäristön kiinteistö-tiedoilla.

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemus on annettu tiedoksi kuuluttamalla Ruokolahden ja Rautjärven kunnissa sekä Savonlinnan kaupungissa 16.11.–16.12.2016 sekä erityis-tiedoksiantona asianosaisille. Kuulutus ja hakemuksen tiivistelmä sekä keskeisimmät hakemusasiakirjat on julkaistu internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnon-varat -vastuualueelta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-

keskuksen kalatalousviranomaiselta, Ruokolahden ja Rautjärven kunnilta sekä Savonlinnan kaupungilta sekä Ruokolahden ja Rautjärven kuntien ja Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisilta.

Lausunnot

1) Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on antanut seuraavan lausunnon.

Vesistöt

Vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2016–2021 Raatesuon alue ja sen alapuoliset vesistöt (Sarajärvi, Sarajoki, Torsa) on nimetty turvetuotannon ja metsätaloustoimenpiteiden kannalta erityisen herkäksi alueeksi.

Sarajärvi, Sarajoki ja Torsa

Sarajärvi on tyypiltään pieni humusjärvi Raatesuon alapuolella. Se laskee Sarajokena (pieni kangasmaiden jokityyppi) Torsaan, joka on keskikokoinen humusjärvi. Kyseiset vesistöt ovat erityisiä äärimmäisen uhanalaisen Laatokan lohen takia, koska ne ovat sen potentiaalisia lisääntymisalueita. Laatokan lohi elää ja lisääntyy Hiitolanjoessa ja kunnostustoimenpiteitä on tehty julkisin varoin sen palauttamiseksi takaisin Hiitolanjoen latva-alueille Torsaan ja sen latvavesistöihin.

Sarajärvessä näkyy pitkään jatkuneen turvetuotannon kuormitus lievänä rehevyytenä. Raatesuon lisäksi siihen kohdistuu turvetuotantokuormitusta Vapo Oy:n Oritsuolta, joka jatkaa toimintaansa. Sarajärven biologinen luokka on hyvän ja tyydyttävän rajalla rehevyyden vuoksi (a-klorofylli), mutta kokonaisuutena ekologinen luokka on arvioitu hyväksi. Rehevöitymishetken vuoksi on riski, että Sarajärven ekologinen luokka huononee hoitokaudella 2016–2021. Sarajärven kemiallinen luokka on hyvää huonompi kalaelohopean ympäristölaatu normin ylittymisen takia. Kemiallinen luokitus perustuu mittauksiin ahvenesta vuonna 2014.

Torsan ekologinen luokka on erinomainen, mutta kemiallinen luokka on mittauksiin perustuvan kalaelohopean ympäristölaatu normin ylittymisen vuoksi hyvää huonompi. Sarajoen ekologinen tila on hyvä, mutta kemiallinen tila on arvioitu hyvää huonommaksi, koska sen yläpuolisessa Sarajärvessä ja alapuolisessa Torsassa elohopean ympäristölaatu normi ylittyy. Sarajoen koskista on vuonna 2014 todettu luonnontilaisen taimenen poikasia (istutettu kanta).

Alueen vesistöjen sieto kuormitukselle on huono niiden herkkyyden ja Laatokan lohen palauttamishankkeen vuoksi. Hakijan mukaan turvetuotannon jälkeinen maankäyttö on maa- ja metsätaloustalouden käyttö, mikä merkinnee tarvetta lannoittaa aluetta mahdollisesti useammin. Se on ristiriidassa vesien suojelun kanssa, koska turvetuotannon aikainen vesienpuhdistus ei ole enää käytössä. Alueet vaativat erityisen herkkyytensä ja Laatokan lohen potentiaalisena lisääntymisalueena normaalista huolellisempaa suunnittelua turvetuotannon jälkikäyttöön ja sen vesiensuojeluun.

Tarkkailut

Kuormitustarkkailu

Hakijan mukaan kuormitustarkkailua on vuonna 2016 toteutettu tarkkailuluokan C mukaisesti, mikä on voimassa olevan tarkkailuohjelman vastaisista, koska C-tarkkailuluokka perustuu Vapo Oy:n esitykseen tarkkailuohjelmasta vuosille 2016–2018. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tarkkailupäätöksen mukaan tarkkailun taso tulee pitää vähintään luokassa B. Vapo Oy:n olisi tullut noudattaa voimassa olevaa vanhaa vuoden 2015 tarkkailuohjelmaa, jonka mukaan Raatesuon kuormitustarkkailu on A-luokassa.

Toiminnan lopettamisen jälkeen Vapo Oy on esittänyt jälkitarkkailua vain vuodelle 2017. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on esittänyt kuormituksen jälkitarkkailua kolmeksi vuodeksi vuosille 2017–2019. Tarkkailun tiheys voi olla hakemuksessa esitetty neljä kertaa vuodessa ja analyysit hakemuksessa esitetyn mukaiset.

Vaikutustarkkailu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on esittänyt vaikutustarkkailun jatkamista Raatesuon tuotantoalueella vähintään seuraavaan biologiseen tarkkailuun saakka ja haitallisten aineiden tarkkailun sisällyttämistä tarkkailuun kalaelohopean osalta. Toiminnan loputtua vesistön tilasta tulee tehdä perusteellinen raportti. Vaikutustarkkailua on edellytettävä, koska vesienhoidon tavoitteena on hyvän ekologisen tilan säilyttämisen lisäksi myös hyvä kemiallinen tila, joka ei tällä hetkellä täyty Sarajärven ja Sarajoen osalta.

Voimassa olevan vuoden 2015 tarkkailuohjelman mukaan seuraava biologinen tarkkailu olisi vuonna 2018. Valituksenalainen vuosien 2016–2018 tarkkailuohjelma ei sisällä biologista tarkkailua Torsan alueen tuotantoalueilla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksessä 9.3.2016 on vaadittu biologisen tarkkailun ja haitallisten aineiden tarkkailun lisäämistä ohjelmaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on perustellut vaatimustaan aluehallintovirastolle 16.9.2016 antamassaan lausunnossa Vapo Oy:n oikaisuvaatimuksen johdosta.

2) Imatran seudun ympäristölautakunta on todennut hyväksyvänsä Raatesuon turvetuotannon lopettamissuunnitelman. Lautakunta on pitänyt tärkeänä, että lopullekin alueesta tulisi kasvipeite mahdollisimman nopeasti turvetuotannon loputtua. On hyvä, että alueen vesiensuojelurakenteet jäävät toistaiseksi paikoilleen.

Muistutus

3) AA ja BB (Jylhänmäki 700-482-9-75) ovat todenneet, että vesienkäsittelyrakenteiden nopeasta purkamisesta tuotannon lopettamisen jälkeen aiheutuu haittaa alapuoliselle vesistölle, varsinkin Isolle Tervalammille. Suon uusiokäyttö ei estä vesien valumista avo-ojan kautta alapuoliseen vesistöön. Vapo Oy:n perattua kyseistä purkuojaa Isoon Terva-

lampiin tuli purkuojan kautta halkaisijaltaan metrin turvemassoja. Ohuempi maa-aines jäi lampeen ja kulkeutui sieltä eteenpäin. Vaasan hallinto-oikeus antoi päätöksen, jossa Vapo Oy veloitettiin ruoppaamaan mökkirannat puhtaammaksi. Tämän vuoksi kyseinen purkuoja tulisi Raatesuon tuotannon lopettamisen jälkeen Raatesuon kohdalla rakentaa siten, ettei sieltä tule vesiä alapuoliseen vesistöön.

Muistuttajat ovat ilmoittaneet, että muistutukseen on osallistunut myös muita heidän nimeämiään tahoja.

Hakijan vastine

Aluehallintovirasto on 17.1.2017 varannut hakijalle tilaisuuden vastineen antamiseen lausuntojen ja muistutusten johdosta.

Vapo Oy on todennut **Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen** 1) väitteeseen siitä, että Raatesuon C-tarkkailuluokka vuonna 2016 on voimassa olevan tarkkailuohjelman vastaista, että tarkkailuluokan muutos on Raatesuon turvetuotannon ympäristöluvan ja Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueen vuosineuvottelukäytännön mukainen. Oritsuon ja Raatesuon tuotantoalueiden ympäristölupapäätös edellyttää tarkkailun toteutusta hakemuksen liitteenä olevan Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen alueella sijaitsevien turvetuotantoalueiden käyttö-, kuormitus- ja vesistötarkkailuohjelman 2006 mukaisesti. Tarkkailuohjelmaa on täydennettävä lisäämällä Oritsuon ja Raatesuon tuotantoalueiden tarkkailuun päästötarkkailu. Aiemmin päästötarkkailuluokkien mukaista tarkkailua ei ole ollut. Lisäksi lupamääräyksessä todetaan, että päästötarkkailu on järjestettävä siten, että kuivatusvesien määräästä, laadusta ja kuormituksesta sekä pintavalutuskentän käsittelyn tehokkuudesta saadaan luotettavat tiedot (tarkkailuluokka A). Kummallakin tuotantoalueella tehostettua päästötarkkailua on toteutettava vuosina 2008–2010 ja vähintään kahtena muuna vuotena lupajaksolla.

Raatesuon päästötarkkailua on toteutettu vuodesta 2009 asti tehostettuna ympärivuotisena A-luokan tarkkailuna, joten lupamääräyksessä edellytetty tehostettu päästötarkkailutiheys on täytynyt vuonna 2013. Vuoden 2015 tarkkailuohjelmaa ei voida pitää voimassa olevana ohjelmanä, koska aiemman käytännön mukaisesti tarkkailuohjelma on laadittu koskemaan yhtä vuotta kerrallaan. Vuoden 2015 kesäkuussa pidettiin tarkkailuneuvottelu Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa Vapo Oy:n ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edustajien kesken. Neuvottelussa Vapo Oy esitti tarkkailuohjelmaan muutokset perusteluineen vuosille 2016–2018 ja Raatesuon tarkkailuluokan muuttamista luokkaan C. Neuvottelun jälkeen 23.11.2015 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta saatiin sähköpostitse kannanotto, jonka mukaisesti tarkkailuohjelma muutettiin ja toimitettiin neuvotteluun osallistujille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei ilmoittanut estettä Raatesuon tarkkailuluokkamuutokseen eikä vaatinut jatkamista entisessä tarkkailuluokassa, mutta antoi aiemmista vuosineuvotteluista poiketen päätöksen tarkkailuohjelmasta 8.3.2016. Vapo Oy:n saadessa päätöksen tarkkailuvuodesta 2016 oli kulunut jo neljännes. Tämän vuoksi Vapo Oy:llä ei ollut vuoden 2016 tarkkailutilausta tehdessään tiedossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen

päätöksen sisältöä eikä viranomaisten näkemystä tarkkailun tiheyden lisäämisestä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarkkailuohjelman päätöksessä vaaditut ohjelmamuutokset eivät kaikilta osin ole perusteltuja, mikä käy ilmi Vapo Oy:n tekemästä oikaisuvaatimuksesta asiassa dnro ESAVI/3636/2016. Mikäli velvoitetarkkailu ei joltain osin palvele tarkoitustaan, sitä on pystyttävä muuttamaan tarkoitustaan paremmin vastaavaksi ja tarvittaessa myös vähentämään ja jopa lopettamaan tarkkailuja joltakin osin. Velvoitetarkkailujen jatkuva lisääminen ilman perusteellista tarvearviointia ei lisää tietoa toiminnan kuormituksesta eikä vaikutuksista. Vuonna 2016 Raatesuon tuotantoalueelta on otettu päästötarkkailunäytteet 10 kertaa ja tulokset ovat olleet yhteneviä aiempien vuosien vedenlaatutietojen kanssa. Raatesuolta lähtevän veden laatu vuosina 2013–2016 on taulukossa 2.

Taulukko 2.

Pitoisuuskeskiarvo	2013	2014	2015	2016
Näytteiden lukumäärä	20	21	20	10
Kiintoaine mg/l	3,7	3	3,5	3
COD _{Mn} mg/l	25	24	23	23,5
Kok. N µg/l	1 080	1 020	955	885
Kok. P µg/l	25	22	20	18

Raatesuon turvetuotanto on vähentynyt asteittain, joten alueen laajan tarkkailuhistorian perusteella alueelta lähtevän veden laatu ja toiminnan kuormitus on selvitetty kattavasti erilaisissa olosuhteissa ja tuotantovaiheissa.

Vapo Oy on uudistanut hakemuksessa esittämänsä vaatimuksen jälkihoitovaiheen aikana vuonna 2017 alueelta lähtevän veden laadun seuraamisesta neljä kertaa vuodessa toteutettavin näytteenotoin. Vuonna 2017 alueella toteutetaan maanomistajan kanssa sovittuja turvetuotantoalueen jälkihoitotoimia. Vuoden 2017 jälkeen alueeseen ei enää kohdistu turvetuotannon ympäristöluvan varaista toimintaa eikä toimenpiteitä, joten päästötarkkailua ei ole perusteltua pitkittää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnossa esitettyä kolmea vuotta.

Vaikutustarkkailun jatkaminen toiminnan päättymisen jälkeen ei ole perusteltua. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on perustellut vaikutustarkkailun jatkamista vesienhoidon tavoitteena olevan hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan säilyttämisellä. Vaikutustarkkailujen toteuttaminen ei muuta vesistön ekologista tilaa eikä vaikuta sen vesienhoidollisen tilan säilymiseen. Vaikutustarkkailuista voidaan parhaassa tilanteessa saada tietoa vesistön hetkellisestä biologisesta lajirunsaudesta ja/tai koostumuksista. Biologisten tarkkailujen tulosten perusteella voidaan arvioida vesistön tilaa ja siinä tapahtuvia ympäristöolosuhteiden muutoksia, jotka useimmiten ovat eri tekijöiden yhteisvaikutuksia. Mikäli vesistön valuma-alueella on useita maankäyttömuotoja, tietyn toiminnan tai tietyn alueen vaikutusta vesistön

paikallispopulaatioon ja siinä tapahtuviin muutoksiin on mahdotonta selvittää.

Luvan haltijan tehtyä lupaviranomaisen edellyttämät jälkihoitotoimet toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 94 §:n edellyttämät toiminnan lopettamisen jälkeiset velvoitteet. Alueen luovutuksen jälkeen maanomistaja päättää seuraavasta maankäyttömuodosta ja alueen vesien johtamisesta.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Aluehallintovirasto päättää, että Itä-Suomen ympäristölupaviraston 9.11.2007 antamalla päätöksellä nro 122/07/2 Vapo Oy:lle myönnetty Raatesuon turvetuotantoalueen ympäristölupa raukeaa.

Ennalta arvioiden hankkeesta ei aiheudu vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa korvattavaa vahinkoa.

Luvan haltijan on noudatettava seuraavia toiminnan lopettamista koskevia määräyksiä.

Määräykset

1. Raatesuon turvetuotantoalue on siistittävä ja turvetuotannon päättymiseen liittyvät jälkihoitotyöt on tehtävä loppuun ennen alueiden luovuttamista takaisin maanomistajille, mutta viimeistään 31.12.2018 mennessä.

2. Ympäristöluvassa nro 122/07/2 määrätyt vesienkäsittelyrakenteet ja laskuoja on pidettävä kunnossa ja tuotantoalueen vedet on johdettava nykyisillä vesienkäsittelyjärjestelmillä vuoden 2018 loppuun saakka tai, jos alueet luovutetaan sitä ennen takaisin maanomistajille, luovutuksen toteutumiseen asti. Sen jälkeen vesien johtaminen voidaan muuttaa, mikäli se on tarpeen alueen uuden käyttötarkoituksen vuoksi.

Laskeutusaltaat on tyhjennettävä lietteestä viimeistään vuoden 2017 syksyllä. Alueelle saadaan jättää maanomistajan luvalla jälkikäyttöä ja vesienkäsittelyä tukevia rakenteita kuten laskeutusaltaita ja päisteputkia.

3. Käytöstä poistuneilla polttoaineiden ja jäteöljyjen varastointipaikoilla tulee varmistaa, että maa on öljystä ja muista kemikaaleista puhdas. Jätteet on lajiteltava ja toimitettava luvallisiin vastaanottopaikkoihin.

4. Raatenevan päästötarkkailua jälkihoitovaiheessa on tehtävä vuosina 2017 ja 2018 hakemuksessa esitetyn mukaisesti.

5. Kalatalousmaksu on maksettava viimeisen kerran vuonna 2018 ympäristölupapäätöksen nro 122/07/2 mukaisesti.

6. Toisten maalla sijaitsevan laskuojan kunto on tarkastettava ja laskuoja tarvittaessa puhdistettava vuoden 2018 aikana niin, että turvetuotannosta johtuvat liettymät poistetaan. Luvan haltijan on ilmoitettava oja-alueen tar-

kastuksesta etukäteen alueen maanomistajille, joille on varattava mahdollisuus osallistua tarkastukseen.

7. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tarvittaessa antaa jälkihoitoon liittyviä tarkentavia määräyksiä. Jälkihoitotoimenpiteiden valmistumisesta ja tuotantoalueen luovuttamisesta takaisin vuokranantajille on ilmoitettava viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Luvan haltijan vastuu tuotannosta poistuvasta alueesta ja sen päästöstä päättyy, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on todennut jälkihoitotoimet tehdyiksi.

RATKAISUN JA MÄÄRÄYSTEN PERUSTELUT

Raatesuon tuotantoalueella on viimeksi ollut turvetuotantoa noin 15 ha:n alueella vuonna 2016, minkä jälkeen turvetuotanto on päättynyt. Ympäristölupa ei siten enää ole tarpeen ja lupa voidaan rauettaa. Päätöksessä on tarpeen antaa määräykset toiminnan lopettamisesta.

Kun Raatesuon turvetuotannon jälkihoitotoimet tehdään tässä päätöksessä määrättyllä tavalla ja noudatetaan annettuja määräyksiä, toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 94 §:n edellyttämät toiminnan lopettamisen jälkeiset velvoitteet. Määräykset toiminnan lopettamiseen liittyen on annettu ympäristönsuojelulain 94 §:n 3 momentin perusteella.

Varsinainen turvetuotanto on loppunut vuonna 2016, minkä vuoksi kalataloudelle aiheutuvien haittojen kompensointi kalatalousmaksulla voidaan lopettaa vuoden 2018 kalatalousmaksun suorittamisen jälkeen. Raatesuon tuotantoalueen päästöt ja niiden vaikutukset alapuolisessa vesistössä huomioon ottaen perusteita kalataloudellisten vaikutusten korvaamiseen tai kompensointiin ei sen jälkeen ole.

Toiminnanharjoittaja on vastuussa toiminnastaan aiheutuneesta pilaantumisesta, esimerkiksi maaperän öljyyntymisestä ja on velvollinen puhdistamaan pilaantuneen maaperän. Alueelle ei saa jättää tarpeettomia rakennelmia eikä jätteitä, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Kantokasat ja aumamuovien jätteet on poistettava alueelta.

Turvetuotannon valvojana toimivalle Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on annettu oikeus antaa tarkentavia määräyksiä jälkihoidon osalta. Luvan haltija on vastuussa toiminnan loppumisen jälkeen myös vuokrattujen alueiden mahdollisista ympäristövaikutuksista, kunnes elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on todennut, että jälkihoitotoimet on tehty ja turvetuotannosta aiheutuva kuormitus on loppunut. Raatesuon tuotantoalue on vuokrattu neljästä kiinteistöstä Vapo Oy:lle, joka on ilmoittanut luovuttavansa alueet vuokranantajille vuokrasopimusten mukaisesti kuivatukseltaan metsätalouskäyttöön soveltuvassa kunnossa, ellei toisin sovita.

Toiminnan lopettamisen jälkeen Vapo Oy on esittänyt jälkitarkkailua vain vuodelle 2017. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on esittänyt kuormituksen jälkitarkkailua kolmeksi vuodeksi vuosille 2017–2019. Aluehallintovirasto katsoo, että jälkitarkkailua on tehtävä vuosina 2017 ja 2018. Tarkkailun tiheydeksi riittää hakemuksessa esitetty neljä kertaa vuodessa ja analyysit hakemuksessa esitetyt mukaiset.

Erillistä vesistötarkkailun jatkamista koskevaa velvoitetta ei määrätä, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen mukaan tarkkailu voidaan päättää vuonna 2019.

VASTAUS LAUSUNTOIHIN JA MUISTUTUKSEEN

Aluehallintovirasto ottaa asiassa annetut lausunnot huomioon ratkaisusta ja siinä annetuista määräyksistä ilmenevällä tavalla.

Aluehallintovirasto toteaa **AA:n ja BB:n 3)** vaatimukseen purkuojan kunnostamisesta Raatesuon kohdalla, että ympäristölupaviraston päätöksen nro 122/07/2 lupamääräyksen 22 ensimmäisen kappaleen mukaan, mikäli kuivatusvesien johtamisesta laskuojaan aiheutuu liettymistä tai muita haitallisia vaikutuksia, on luvan saajan poistettava haitta viipymättä. Aluehallintovirasto ottaa muistutuksen huomioon määräyksessä 6. Tuotantoalueella on ollut toimintaa viimeksi vuonna 2016. Luvan haltijan tehtyä lupaviranomaisen edellyttämät jälkihoitotoimet toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 94 §:n edellyttämät toiminnan lopettamisen jälkeiset velvoitteet. Alueen luovutuksen jälkeen maanomistaja päättää seuraavasta maankäyttömudosta ja alueen vesien johtamisesta.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 88 § ja 94 §:n 1 ja 3 momentti
Jätelaki (646/2011) 28 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 3 360 euroa. Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Valtioneuvoston asetuksessa aluehallintovirastojen maksuista vuodelle 2016 (1524/2015) ei ole erikseen säädetty maksua toiminnan lopettamisen jälkeisten velvoitteiden vahvistamista koskevassa asiassa. Asian käsittelystä (muu ympäristölupa-asia) peritään asetuksen liitteen mukaisesti mak-

su, jonka suuruus on 60 euroa/tunti. Asian käsittelyn vaatiman 56 tunnin työajan mukainen käsittelymaksu on 3 360 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös Vapo Oy

Jäljennös päätöksestä

Ruokolahden kunta
Savonlinnan kaupunki
Rautjärven kunta
Ruokolahden kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
/ ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (sähköisesti)
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
/ kalatalousviranomainen (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Listan dpoESAVI-6549-2016 mukaan.

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla ja internetissä

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Ruokolahden ja Rautjärven kuntien sekä Savonlinnan kaupungin virallisilla ilmoitustauluilla.

Päätös julkaistaan internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Juha Helin

Anne Valjakka

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Juha Helin ja esitellyt ympäristölakimies Anne Valjakka.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
Valitusaika	Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy 12.5.2017 .
Valitusoikeus	Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi) - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon yhteystiedot

käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs
postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa
puhelin:	029 56 42780
faksi:	029 56 42760
sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu	Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.
----------------------------	--